

Handläggare
Frida Jonasson
Telefon: 08-50820513

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2025-01-23

Skrivelse om krisberedskap inom äldreomsorgen

Svar på skrivelse om krisberedskap inom äldreomsorgen

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Vid Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd den 24 oktober 2024 ställde delar av stadsdelsnämnden frågor om förvaltningens krisberedskap. Frågorna sammanfattas i en skrivelse av Kristina Öberg m fl (S), Hassan Jama m fl (V) och Peter Dannqvist (MP). I skrivelsen förklaras att det uppmärksammas att det finns särskilda boenden i staden som inte har reservkraft som klarar ens kortare planerade strömavbrott. I skrivelsen ställs frågor om hur beredskapen ser ut för förvaltningens särskilda boenden.

Förvaltningen delar skribenternas syn på att det är av vikt att omsorgstagare även vid händelse av kris eller krig kan få den omsorg de är behov av. Under året har förvaltningen uppdaterat samtliga särskilda boendens kris- och beredskapsplaner efter mallar från staden. Planerna omfattar tänkbara scenarion inom krisberedskap. Det finns en planering för krisberedskap även om de särskilda boendena har olika förutsättningar med reservkraft.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund

Vid Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd den 24 oktober 2024 ställde delar av stadsdelsnämndens frågor rörande förvaltningens krisberedskap. Frågorna sammanfattas i en skrivelse av Kristina Öberg m fl (S), Hassan Jama m fl (V) och Peter Dannqvist (MP). Skrivelsen ska besvaras vid nämnd i januari 2025.

Ärendet

I en skrivelse ställer Kristina Öberg m fl (S), Hassan Jama m fl (V) och Peter Dannqvist (MP) frågor om förvaltningens krisberedskap inom äldreomsorgen.

I skrivelsen förklaras att det uppmärksammats att det finns särskilda boenden i staden som inte har reservkraft som klarar ens kortare planerade strömavbrott. I och med detta samt att en ny informationsfolder ”Om krisen eller kriget kommer” från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ställer sig skribenterna frågan hur förvaltningens äldreboenden, där omsorgstagare är beroende av förvaltningens omsorg, är rustade i händelse av kris eller krig.

I skrivelsen ställs följande frågor:

- Finns reservkraft att tillgå för elförsörjning?
- Hur ser beredskapen ut gällande mat- respektive vattenförsörjning?
- Finns alternativa värmekällor?
- Finns planer och möjlighet för evakuering av de boende om det skulle bli nödvändigt?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning Social omsorg äldre.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar skribenternas syn på att det är av vikt att omsorgstagare även vid händelse av kris eller krig kan få den omsorg de är behov av. De senaste åren har visat på ett alltmer instabilt världsläge med pandemi, hot mot befintliga demokratier, miljökatastrofer till följd av klimatomställningar och krig i Europa.

Förvaltningen har i egen regi tre vård- och omsorgsboenden: Högdalen, Stureby och Tussmötegården samt ett servicehus, Enskede Nya. Det planeras att byggas ett nytt vård- och omsorgsboende i Årsta, Ånn 7, som kommer vara inflyttningsklart år 2028. Inom projektet för det nya vård- och omsorgsboendet projekteras det för reservkraft. Reservkraften planeras till en fristående byggnad och ska betjäna delar av vård- och omsorgsboendet. Tanken är att några avdelningar eller delar av avdelningar ska kunna fortsätta vara i drift för att kunna använda kritisk utrustning till omsorgstagare. Reservkraften ska drivas med HVO100 vilket är ett förnybart bränsle.

Under året har förvaltningen uppdaterat samtliga särskilda boendens kris- och beredskapsplaner. Planerna är uppdaterade efter mallar från staden och omfattar tänkbara scenarion inom krisberedskap. Nedan följer förvaltningens svar på frågorna i skrivelsen.

Finns reservkraft att tillgå för elförsörjning?

Förvaltningens svar: Det finns reservkraft på Stureby vård och omsorgsboende, vilka har ett dieselaggregat. Micasa ansvarar för aggregatet och testar detta regelbundet. Övrigt boenden har inte reservkraft.

Det finns planer och beredskap om el saknas, bland annat finns manuella lyftar på samtliga boenden. Det finns ingen akut utrusning på de särskilda boendena som är i behov av el, då omsorgstagare inte har respiratorer eller dylikt.

Hur ser beredskapen ut gällande mat- respektive vattenförsörjning?

Förvaltningens svar: I dagsläget har samtliga vård- och omsorgsboenden tillgång till tre dagars mat respektive vatten. Under 2025 kommer detta att ökas till fem dagar, för att 2026 uppgå till sju dagar. Förvaltningen har tillsammans med förvaltningens dietist tagit fram förslag på menyer för tre dagar som sedan kan användas åter, för att säkra en varierad kost om matleveranser uteblir. Menyerna har förslag på mat både om el saknas eller om el finns. Att beredskapsförråden ökas stegvis beror på att det ska vara ekonomiskt hållbart och klimatsmart. Det är av vikt att få en omsättning på maten i beredskapsförråden och att detta blir hållbart.

För servicehuset finns en annan typ av beredskap och då de boende har hemtjänst så har de själva ett ansvar att säkra att de har en beredskap för mat, liksom omsorgstagare i eget boende med hemtjänst. Här finns en beredskap och matförråd för de måltider som förvaltningen serverar så som frukost och mellanmål samt för de personer som har heldygnskost.

Finns alternativa värmekällor?

Förvaltningens svar: På Stureby vård- och omsorgsboende finns ett dieselaggregat som kan användas vid el-bortfall. På samtliga boenden finns fjärrvärme som ska fungera även vid el-bortfall.

Finns planer och möjlighet för evakuering av de boende om det skulle bli nödvändigt?

Förvaltningens svar: Det finns planer för hur en evakuering kan ske av omsorgstagare, exempelvis vid brand eller dylikt. Inom staden finns då stöd att få för att bereda plats för omsorgstagare på andra boenden.

Jämställdhetsanalys

Krisberedskapen inom äldreomsorg och vård- och omsorgsboenden påverkas av könsspecifika skillnader hos personal. Majoriteten av personalen är kvinnor, vilket gör dem särskilt utsatta för hög arbetsbelastning och hälsorisker i kriser. Resursfördelning och evakueringsplaner riskerar att bli könsblinda, vilket innebär att specifika behov inte uppmärksammas. Exempelvis är äldre kvinnor

mer utsatta för risker vid evakuering så som våld. Jämställdhet är därför en nyckel till trygghet och hållbarhet i krishantering.

Äldreperspektiv

Äldre personer har fysisk eller psykiska nedsättningar vilket påverka deras förmåga att agera snabbt i en krissituation. Många äldre har begränsade sociala kontakter. Detta kan leda till att de inte får nödvändig information i tid eller har svårt att be om hjälp. Vid strömavbrott eller kommunikationsstörningar kan deras isolering ytterligare förvärras, vilket gör att kommunen och andra samhällsaktörer har ett ansvar att vid krissituationer stötta dessa individer.

Krissituationer kan vara psykiskt påfrestande, och äldre kan vara särskilt känsliga för oro och stress. Tidigare erfarenheter av traumatiska händelser kan öka sårbarheten ytterligare.

Den kombinerade effekten av dessa faktorer kan innebära att äldre personer har svårare att tillgodogöra sig hjälpinsatser, fatta beslut och klara sig själva i en krissituation. Detta kan i sin tur leda till ökade behov av stöd från kommunen och andra samhällsaktörer.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Leif Kananen
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Skrivelse angående krisberedskap i äldreomsorgen av Kristina Öberg m fl (S), Hassan Jama m fl (V) och Peter Dannqvist (MP).

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2025-01-07
Leif Kananen, Avdelningschef	2025-01-07